

In memoriam Helje Kaarma

15.04.1933–02.02.2022

Küünlapäeval lahkus meie hulgast günekoloog, Tartu Ülikooli füüsilise antropoloogia keskuse rajaja ning juhataja emeriitdotsent Helje Kaarma.

Helje Kaarma sündis Tallinnas. 1951. aastal lõpetas ta Tallinna 7. Keskkooli ja samal ajal ka Tallinna Muusikakooli, kus omandas klaveriõpetaja kutse. Pärast Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna lõpetamist *cum laude* töötas ta alates 1958. aastast Tartu Kliinilises Sünnitusmajas akušöör-günekoloogina ja hiljem ka anestezioloogina. 1967. aastal kaitses ta meditsiiniteaduste kandidaadi väitekirja.

Alates 1970. aastast töötas Helje Kaarma Tartu Riikliku Ülikooli sünnitusabi ja günekoloogia kateedris assistendi, nooremteaduri ja dotsendina ning aastatel 1991–1998 erakorralise professorina. 1987. aastal kaitses ta Minski Meditsiiniinstituudis doktoriväitekirja, milles uuris rasedate ja mitterasedate naiste antropomeetria tunnuste mitmemõõtmelist süsteemi. Edukas antropomeetria põhinev doktoritöö, mille tegemisel oli ta lähemalt tutvunud professor Juhan Auli töödega, kallutas Helje Kaarma teadustöö edaspidi antropoloogia suunda.

1993. aastal asutati tema initsiatiivil Tartu Ülikooli anatoomia insti-

tuudi juurde füüsilise antropoloogia keskus, mida ta juhtis endale omase kirega. Keskuse teadustöös seadis ta eesmärgiks luua antropomeetria klassifikatsioon, mis võimaldaks süstematiseerida kõiki inimese üksikuid kehamõõte. Tema väljatöötatud originaalset kehaehituse tüpiseerimise meetodit on tunnustatud rahvusvaheliselt kui uuenduslikku Eesti klassifikatsiooni. Helje Kaarma oli ka Eestis korraldatud rahvusvaheliste antropoloogiakonverentside

ja iga-aastase Juhan Auli päeva entusiastlik läbiviija. Tema juhendamisel kaitsi neli doktoritööd, üks kandidaatitöö ja kaheksa magistratööd.

Helje Kaarma suunas oma tugeva veenmisvõime ja järjekindlusega kõiki kaasteelisi aktiivselt teadustöid avaldama. Selle soodustamiseks ilmus tema eestvedamisel 1998.–2002. aastani Eesti antropomeetriaregistri aastaraamat ja alates 1992. aastast on ilmunud tema algatatud ingliskeelne ajakiri *Papers on Anthropology*.

Helje Kaarma tööd on tunnustatud Tartu Ülikooli väikese medali (1998), August Rauberi medali (2009) ja Tartu Ülikooli aumärgiga (2013).

Hinnatud naistearsti, õppejõu, kehaehituse struktuuri uurija, füüsilise antropoloogia keskuse juhi ning energilise organisatorina on Helje Kaarma jätnud unustamatu jälje teaduslukkku ning kustumatu mulje kõigile, kellega ta on kokku puutunud.

**Tartu Ülikooli naistekliinik,
Tartu Ülikooli bio- ja
siirdemeditsiini instituudi
anatoomia osakond,
Eesti Looduseuurijate Seltsi
antropoloogiasektsioon,
Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste
valdkond**